

Riksrevisionens styrelses redogörelse om statens insatser för att komma åt vinster från brottslig verksamhet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas Riksrevisionens styrelses redogörelse om statens insatser för att komma åt vinster från brottslig verksamhet (redog. 2010/11:RRS14). Inga motioner har väckts med anledning av redogörelsen.

Riksrevisionen har granskat statens insatser mot vinning av brottslighet. Resultatet av granskningen har redovisats i en granskningsrapport (RiR 2010:26). Riksrevisionen har funnit att slutsatserna i denna granskning bör överlämnas till riksdagen i form av en redogörelse. I anslutning till detta redovisar Riksrevisionens styrelse även vissa överväganden i frågan. Styrelsen hänvisar bl.a. till att granskningen påvisat att det finns brister i myndigheternas genomförande, planering och uppföljning vad gäller insatserna för att komma åt vinster från brottslig verksamhet. Bristerna förekommer såväl inom myndigheterna som i samarbetet myndigheterna emellan. Styrelsen framhåller bl.a. att regeringen bör utveckla styrningen och uppföljningen av insatserna mot vinning av brottslighet.

Utskottet välkomnar de åtgärder som regeringen vidtagit för att utveckla styrningen och uppföljningen av insatserna mot vinning av brottslighet och utgår från att regeringen också i övrigt beaktar Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer med anledning av granskningsrapporten. Utskottet föreslår med detta att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Riksrevisionens styrelses redogörelse	5
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Redogörelsen	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens styrelses redogörelse

Riksdagen lägger redogörelse 2010/11:RRS14 till handlingarna.

Stockholm den 29 mars 2011

På justitieutskottets vägnar

Kerstin Haglö

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kerstin Haglö (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Christer Adelsbo (S), Helena Bouveng (M), Elin Lundgren (S), Johan Pehrson (FP), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Caroline Szyber (KD), Kent Ekeröth (SD), Lena Olsson (V), Carl-Oskar Bohlin (M), Mattias Jonsson (S) och Agneta Börjesson (MP).

Redogörelse för ärendet

Riksrevisionen har granskat statens insatser mot vinster från brottslig verksamhet. Resultatet av granskningen har redovisats i rapporten Statens insatser för att komma åt vinster från brottslig verksamhet – ett bättre samarbete ger högre utbyte (RiR 2010:26).

Riksrevisionens styrelse har funnit att slutsatserna av den granskning som Riksrevisionen redovisat i granskningsrapporten bör överlämnas till riksdagen i form av en redogörelse. Riksrevisionens styrelses redogörelse om statens insatser för att komma åt vinster från brottslig verksamhet (redog. 2010/11:RRS14) överlämnades till riksdagen i december 2010. I redogörelsen återges Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer. Styrelsen redovisar i anslutning härtill sin syn i frågan.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens styrelses redogörelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

Granskningsrapporten

Riksrevisionen har granskat statens insatser för att komma åt vinster från brottslig verksamhet. Resultatet av granskningen har redovisats i rapporten Statens insatser för att komma åt vinster från brottslig verksamhet – ett bättre samarbete ger högre utbyte (RiR 2010:26). I den nu aktuella redogörelsen till riksdagen återges det huvudsakliga innehållet i granskningsrapporten vad avser bl.a. granskningens omfattning, revisionsfrågor och slutsatser samt Riksrevisionens rekommendationer.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att det finns brister i delar av de statliga insatserna mot vinning av brottslighet. Därmed blir de samlade insatserna inte effektiva och utfallet relativt blygsamt. Det kan leda till att riksdagens förväntningar om en ökad brottsförebyggande effekt inte kan uppfyllas. Även om regeringen och myndigheterna fortlöpande har genomfört förbättringar i det system som statens insatser mot vinning av brottslighet utgör, bedömer Riksrevisionen att de behöver vidta ytterligare förbättringar för att åstadkomma en helhetssyn. Myndigheterna bör också utnyttja möjligheterna i den befintliga lagstiftningen fullt ut, vilket de inte gör i dag.

Riksrevisionen lämnar mot denna bakgrund följande rekommendationer i granskningsrapporten.

- Regeringen bör se över om målet om ökad lagföring kan kompletteras med ett mål av exempelvis följande innebörd: Öka andelen insatser mot vinning av brottslighet inom ramen för en ökad lagföring.
- Regeringen bör utveckla styrningen av myndigheternas insatser mot vinning av brottslighet. Detta bör ske genom att precisera och samordna återrapporteringskrav avseende insatser mot vinning av brottslighet. För att kunna utveckla styrningen bör regeringen utpeka en myndighet eller funktion som ska följa upp utfallet av insatserna gemensamt för området.
- Regeringen bör se över reglerna om sekretess och utbyte av information som gäller vid insatser mot annan brottslighet än grov organiserad brottslighet. Regeringen bör pröva att utvidga det aktuella utredningsuppdraget.

- Regeringen bör överväga behovet av författningsändringar för att tydliggöra åklagarens ansvar för att lämna uppgifter i samband med ansökan om verkställighet av beslut om kvarstad.
- Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten bör förtydliga riktlinjerna för åklagarnas informationslämnande vid ansökan om verkställighet av kvarstad. Myndigheterna bör då arbeta för att åklagarens ansvar tydliggörs. Myndigheterna bör samråda med Kronofogdemyndigheten om vilken information som behövs vid ansökan om verkställighet av kvarstad.
- Samtliga myndigheter bör utveckla sin egen uppföljning så att den tillsammans med övriga myndigheters uppföljning kan ligga till grund för en samlad uppföljning av statens insatser inom området. En förutsättning för detta är att myndigheterna förbättrar sina IT-system, som stöd för en sådan uppföljning.
- Samtliga myndigheter bör höja kompetensen och öka kunskapsnivån om lagstiftningens möjligheter och om vilka möjligheter övriga myndigheter har att agera inom området. Myndigheterna bör också överväga rekrytering av ekonomisk expertis för kartläggningar av ekonomiska förhållanden hos personer med anknytning till såväl organiserad brottslighet som annan brottslighet.
- Kronofogdemyndigheten bör arbeta mer aktivt och systematiskt med att öka myndighetens återkoppling till uppgiftslämnare vid de övriga granskade myndigheterna.

Riksrevisionens styrelses överväganden

I den redogörelse som överlämnats till riksdagen anför Riksrevisionens styrelse att man funnit att slutsatserna av den granskning som Riksrevisionen redovisat i granskningsrapporten Statens insatser för att komma åt vinster från brottslig verksamhet – ett bättre samarbete ger högre utbyte (RiR 2010:26) bör överlämnas till riksdagen. I redogörelsen återges därför som framgått ovan det huvudsakliga innehållet i granskningsrapporten vad avser bl.a. granskningens omfattning, revisionsfrågor och slutsatser samt Riksrevisionens rekommendationer. I anslutning till detta anför styrelsen följande.

I granskningen framkommer att det finns brister i myndigheternas genomförande, planering och uppföljning vad gäller insatserna för att komma åt vinster från brottslig verksamhet. Brister förekommer såväl inom myndigheterna som i samarbetet myndigheterna emellan. Vid myndigheterna saknas också uppföljning av utfallen av såväl de egna insatserna som de gemensamma. I granskningen påvisas också att regeringen inte har gett myndigheterna tillräckliga förutsättningar att begränsa vinning av brottslighet.

Styrelsen vill understryka att de möjligheter som finns att minska incitamenten att begå brott måste användas så effektivt som möjligt. Syftet med den lagstiftning som ger möjlighet att ta ifrån gärningsmannen utbytet av brottet i samband med lagföringen, är att vinning av brottslighet ska begränsas och att lagstiftningen därmed ska ha en brotts-

förebyggande effekt. Eftersom möjligheten till ekonomisk vinning är en av de främsta drivkrafterna bakom en stor del av brottsligheten, är det betydelsefullt att möjligheterna att begränsa sådan vinning också utnyttjas. Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen anser styrelsen att regeringen bör utveckla styrningen och uppföljningen av insatserna mot vinning av brottslighet.

Vidare framkommer i granskningen att myndigheterna inte utnyttjar sekretesslagstiftningens möjligheter att lämna information till andra myndigheter om ekonomiska förhållanden hos personer med anknytning till brottslighet. Myndigheterna prövar dessutom i olika omfattning huruvida sådan information är möjlig att lämna eller inte. Variationerna i tillämpningen leder till att enskilda personer inte behandlas lika. Styrelsen anser att tillämpningen av sekretessreglerna mellan myndigheterna bör ses över i syfte att klarlägga vilka möjligheter reglerna ger. Styrelsen är väl medveten om de hinder för informationsutbyte som kraven på skyddet för den personliga integriteten kan innebära, och i översynen bör därför effektivitetsintressena vägas mot integritetsintressena.

Styrelsen anser vidare att regeringen, mot bakgrund av vad som framkommit om tillämpningen av insatserna mot vinning av brottslighet, även bör överväga att genomföra en bredare översyn av det regelverk som styr insatserna. Syftet bör vara att undanröja de eventuella hinder som kan finnas för myndigheternas möjligheter att samarbeta för att nå ett högre utbyte av sina insatser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anförde i betänkande 2004/05:JuU31 (s. 8) att möjligheterna till ekonomisk vinning utgör en av de främsta drivkrafterna bakom en stor del av den brottslighet som förekommer i samhället. Utskottet framhöll även att man genom att öka rättsväsendets möjligheter att frånta gärningsmannen utbytet av brottet i samband med att ett brott beivras kan minska incitamenten att begå brott. Utskottet har därefter vid ett antal tillfällen, senast i betänkande 2009/10:JuU1 (s. 21), framhållit vikten av att berörda myndigheter vidareutvecklar sina arbetsmetoder för att kunna spåra, förverka och återföra vinning av brott. Utskottet anser det därför värdefullt att Riksrevisionen har granskat statens insatser för att komma åt vinster av brott.

I sammanhanget noterar utskottet att regeringen i regleringsbrevet för 2011 har ålagt även Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten återrporteringskrav i fråga om myndigheternas arbete mot vinning av brott. Vidare är återrporteringskraven när det gäller brottsutbytesfrågan enhetligt utformade för de sex berörda myndigheterna i regleringsbrevet för 2011. Utskottet noterar vidare att Ekobrottsmyndigheten, i enlighet med ett regeringsuppdrag från den 12 november 2009, har ett samordningsansvar för att i samverkan med Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten bilda en myndighetsgemensam nationell specialistfunktion för brottsutbytesfrågor vid Ekobrottsmyndigheten. Uppdraget att bilda funktionen redovisades till regeringen den 31 maj 2010. Senast den 31 maj 2012 ska Ekobrottsmyndigheten i

samverkan med Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten redovisa en utvärdering av verksamheten i den myndighetsgemensamma funktionen.

Utskottet välkomnar de åtgärder som regeringen vidtagit för att utveckla styrningen och uppföljningen av insatserna mot vinning av brottslighet och utgår från att regeringen också i övrigt beaktar Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer med anledning av granskningsrapporten. Utskottet föreslår med detta att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2010/11:RRS14 Riksrevisionens styrelses redogörelse om statens insatser för att komma åt vinster från brottslig verksamhet.